

ABONAMENTUL:
Pe un an . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și străinătate:
Pe un an . 40.— franci.
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRATIA
Strada Zrinyi Nr.1/a

INSERTIUNILE
se primesc la admini-
stratie.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

ROMÂNUL

† Ludovic de Mocsáry.

Arad, 10 Ianuarie.

În vârstă de 90 de ani s'a stins Sâmbătă în 8 Ianuarie n. la Andornak un ungar, care prîn rostul vieții sale a ajuns în legături intime cu luptele politice naționale ale Românilor din statul ungar și care împotriva tuturor urgiilor ce s'au descărcat asupra lui a rămas până la moarte credincios principiilor profesate de dânsul pentru fericirea patriei și a popoarelor ei. A murit Mocsáry Lajos.

Numele acesta va străluci odată în istoria Ungariei ca simbolul adevărului, al dreptății, al principiilor salvatoare. Căci legea neiertătoare a evoluției firești, limpezirea înțelegerii condițiilor de existență și progres a statului ungar odată și odată, fără îndoială, vor înlătura dela cârmuirea acestui stat principiile unei politici transcendente imposibile, cu noțiuni deșertate de orice conținut real și fabricate în chip artificial spre a produce justificarea aparentă a nedreptății, a stagnării și a inculturei și va întrona politica reală, care întemeiată pe adevăr, pe dreptate și pe raporturile firești ale energicilor vii din stat va rodi fericirea tuturor cetățenilor, mărirea și puterea țării. Și atunci, în acea epocă de bunăstare și progres va fi slăvit numele lui Mocsáry Lajos ca acela, care în întunecul a avut darul vederii, care în mijlocul strigătelor ale nedreptății a elucidat puterea înălțătoare a

dreptății și, ca un adevărat apostol, suferind goană și ură n'a încetat a propovădui adevărul că statul ungar numai făcând dreptate naționalităților nemaghiare poate să afle calea progresului, a înfloririi și a puterii. Îndeosebi, toată viața lui, Mocsáry Lajos a fost fervent propagator al înțelegerii și al înfrățirii între poporul unguresc și cel românesc.

Până la anul 1886 Mocsáry Lajos a fost prezidentul partidului kossuthist în țara ungurească, sufletul și mândria acestui partid. În acel an însă *Constantin Gurban*, deputatul român al Iosășelului, a rostit un discurs în camera ungară plângându-se împotriva nedreptăților, de cari sufer naționalitățile nemaghiare în acest stat. Asta era pentru șovinisti mâncarea de pește, vorba regretatului Augustini. Au sărit numai decât Tisza Kálmán și contele Apponyi Albert și Szilágyi Dezső și dă-i cu ciomagul bietului protopop al Butenilor, aceluși „fidelis noster Valachus”, care trecuse în partidul guvernamental al lui Tisza Kálmán, crezând că astfel va putea să mai scoată ceva pentru Români, milogindur-se și „minșind” pentru dreptate. Bietul protopop se simțea opărit cu desăvârșire.

Și atunci, minunea minunilor, se ridică președintele marelui partid kossuthist, *Mocsáry Lajos*, ungar de viță veche, nemeș din moși-strămoși și spre uimirea și spaima tuturor deputaților maghiari și pseudo-maghiari rostește un discurs în care spune despre Gurban, că „*el s'a plâns numai, că după ce atât de mult s'a făcut pentru ridicarea de instituțiuni cu limba maghiară, absolut nimic nu a făcut statul maghiar, ca naționalitățile încă să-și primescă educația în limba lor. Și*

faptul acesta nu poate fi justificat cu fraza frumoasă a contelui Apponyi, că limba maghiară în statul acesta e organul unității culturale, în care unitate culturală au să fie contopiți toți cetățenii Ungariei. Dacă ar fi adevărată teoria aceasta, în praxă din ea ar rezulta, că în statul acesta cultura poate fi dată numai în limba maghiară celor de altă limbă și atunci chestia vine pusă astfel: te faci ungar, înveți ungurește, primești cultură, ori apoi rămâi și mai departe în starea de inapoiere în care te-ai aflat până acum. Eu așa cred, că pe calea aceasta statul maghiar nu ar corespunde misiunii sale culturale, pentru că în chipul acesta se îngreunează promovarea culturii”.

Oricine își poate închipui, ce a urmat după acest discurs. Ludovic de Mocsáry a fost dezavuat în publicitate de partidul său, a fost silit să renunțe la președinție și să iasă din partid. În 17 Aprilie 1886 însă s'a prezentat o delegațiune de Români la Mocsáry și i-a predat un album frumos, care cuprinzând aproape 2000 de iscălituri românești avea dedicația următoare: „*Celui mai drept patriot maghiar, în semn de aducere aminte și de grațitudine pentru discursul său franc și bărbătesc ținut în 8 Februarie în adunarea deputaților, în interesul drepturilor garantate prin lege celorlalte naționalități din patria comună. Îi dedică patrioții români”.*

Toată huiđuiala șovinistilor în contra inimosului luptător al adevărului a rămas fără rezultat. Tenax propositi vir, Ludovic Mocsáry în 15 Februarie din același an rostește un al doilea mare discurs în chestia naționalităților. Nici un condeiu n'ar putea glorifica iubirea de dreptate și patriotismul fără egal

Ermanno Wolf-Ferrari.

Din Sibiu ne sosește știrea că acolo e proiectat pe ziua de 14 Ianuarie st. n. un grandios concert împreună cu reprezentarea unei opere. Artiștii noștri: doamna *Veturia Triteanu* și d. *Ionel Crișian* sprijiniți și de alte forte artistice străine și cu concursul capelei orașenești întregită cu o seamă de amatori de artă sibiieni aranjează — în favorul soldaților invalizi — acest concert unde se vor cânta lied-uri de Brahms, Schumann, arii din *Dirk Pock* (Fecioara din Orleans) și Verdi (Balul mascat), iar la sfârșit se va reprezenta opera într'un act: *Secretul Susanei* de *Ermanno Wolf-Ferrari*, acest juvaer al muzicii universale, care înainte cu 3 ani a fost reprezentată de Reuniunea română de muzică din Sibiu, stârnind admirație și însuflețire.

Vestea trebuie să ne îmbucure, fiindcă dă dovadă că — cu tot războiul grozav care a paralizat atâtea îndemnuri bune, viața artistică în Ardeal n'a amorțit pe deplin. Și dacă evenimentele cari s'au precipitat nu de mult în viața noastră literară, ne-au umplut sufletele de bucurie, vestea acestui concert-opera, care va impresiona cu aureola de arhanghel toate eforturile artistice românești din cursul războiului mondial, nu ne poate lăsa indiferenți. Jertfele pe cari le aduc artiștii noștri pe altarul frumosului, sfîndînd cu mirosul lor de tîmăie fumul năbușitor al prafului de pușcă, dau și ele dovadă de viață artistică plină de avânturi, cari azi licărește abia sub spuză, ca după restabilirea păcii să isbucnească în puternice limbi de foc.

Numărul popular pe 1 an 4 cor.

Pe seama acelor, cari vor avea parte să asiste la această manifestare impozantă a eternului frumos artistic, publicăm mai la vale studiul de față, despre Wolf-Ferrari, genialul compozitor al operii: *Secretul Susanei*. Dar și cetitorii noștri, cari nu vor avea prilejul să asculte opera care se reprezintă Vineri în Sibiu, dar urmăresc literatura muzicală universală vor afla într'insul o lectură atrăgătoare și în același timp instructivă.

Iată un nume, azi cunoscut în toată lumea. Abia îi apăruse întâia lucrare și tânărul compozitor purtat de valurile strălucitoare ale succesului, a și eșit la iveală din marea necunoscutului, care adeseori ascunde pe vecie reale talente. Acest poet-preot al frumosului artistic a readus în viață melodia cu tot farmecul ei. Căci cine urmărește fazele de dezvoltare ale muzicii universale va ști, că dela Richard Wagner înceace tendința de-a pune pond exclusiv pe interpretarea stărilor sufletești, fie chiar și în desavantajul melodiei, a degenerat într'un extremism jignitor. Interregnumul terorismului brutal de orchestre întemeiat de urmașii lui Wagner și val-vârtejul de simțiri al impresioniștilor decadenți nu l-au răpit cu sine pe tânărul compozitor german-italian. El se numără între acei rari norocoși cari văd luminând steaua norocului în sufletul lor propriu. Pe aceștia nimica nu-i înduplecă. Un fatalism sever îi poartă prin toate iadurile și cerurile vieții. Increderea

Prețul unui exemplar 10 fileri.

în arta lor îi ține pe cărarea cea adevărată, și îi apără în fața tuturor obstacolelor și ispitelor.

Marea Adriatică e leagănul lui Ermanno Wolf-Ferrari și Veneția, regina vecinic tînară, a orașelor italiene a adămintit cele dintâi visuri ale extasiatului admirator a tot ce e frumos. Tatăl său germanul pictor August-Wolf, mamă-sa o italiancă: Emilia Ferrari. Amestecul norocos de sânge se resimte și în artă: cerul vînat, seninătatea sudică, fantazia bogată, dorul înăscut după melodia deoparte, temeinice, seriozitate, idealism, imbold transcendental ca moștenire germană. Inzestrat dela natură cu aceste calități tânărul geniu porni pe urmele tătăne-său, dar încurînd trece Alpii, spre München, unde îl vedem studiînd arta muzicii. Un prieten de al său, Wilhelm Mauke, istorisește astfel acele timpuri petrecute împreună: „La picioarele lui Reinberger, rigurosului contrapunctist și măestrul „stilului natural” ședeam lâng'olaltă pe la începutul anilor 90. Maestrul Ludwig Abel ne învăța cetirea partiturilor și tainele dirijării, profesorul Hieber ședea înaintea orgii și ne iniția după metoda bătrînului Franz Mühlner în arta corurilor ácapella pentru mai multe voci. Tânărul Ferrari studia cu ușurință și însuflețire. Peste scurt timp trece de cel mai iscusit contrapunctist al cursurilor superioare și compozițiile lui de cor, cameră și orchestră scrise într'un stil implacabil și executate regulat

Numărul popular pe 1/2 2 corceaz

al acestui mare bărbat politic ungar cu aceeași claritate, ca și cuvintele sale proprii. Pentru aceea reproducem unele părți din discursul lui susindicat. El spune:

„Cultura nu se poate identifica cu maghiarizarea. Cultura se poate promova și mijloci nu numai în limba maghiară, ci și în altă limbă. A maghiariza cu bani românești pe Români, nu e procedură dreaptă și deamnă de Maghiari. *Guvernului niciodată nu-i este permis a uita, că conduce afacerile unei țări poliglote, că este deopotrivă guvernul Maghiarilor, Slovacilor, Românilor, Sârbilor, nu-i este permis a uita, că țara nu poate fi un Kulturregylet în stil mare și că într'ansa trăiesc cetățeni de naționalitate diferită, cari trebuie să împartă între sine în mod egal nu numai sarcinile, ci și dreptatea.* O politică de naționalități cum se cade, acesta este prețul ca să putem trăi bine cu Români (din România, not. Red.), în bună amicitie și în alianță. Aceasta va fi cea mai bună pregătire față de orice eventualități viitoare”.

Astfel a vorbit maghiarul neaș Ludovic de Mocsáry. Rezultatul a fost, că la proximele alegeri el a căzut din deputăție. Dar Români nu l'au uitat, ci în 1888, după ce atât mandatul generalului Traian Doda, cât și cel al protopopului Mihail Popovici alesi în cercul Caransebeșului, a fost anulat de cameră, alegătorii aproape exclusiv Români ai aceluia cerc în unanimitate au ales deputat pe ungarul Mocsáry Lajos, trimițându-i o adresă, în care se arată, că alegerea lui va să zică demonstrarea faptului, că în opozițiunea sa față de actuala politică de stat partidul național român nu este condus „de dușmănie față de rassa maghiară”.

„Cu voce înaltă cutezăm a anunța” — se zice în adresă, — „că în țara întreagă nici un popor și nici un partid nu există atât de intim, profund și sincer pătruns de sentimentul a celei solidarități, care leagă chiar cu interesele sale existențiale în mod între toate împrejurările nedesbinabil poporul român de cel maghiar, ca tocmai poporul român și partidul său național.”

Mocsáry Lajos a primit mandatul Româ-

nilor și răspunzând adresei cu care i s'a trimis acel mandat scrie următoarele:

„Eu care recunosc fără incunjur justetea conștiinței naționale, care știu, și experiența o dovedește, că cultura nu are motor mai puternic decât ambițiunea națională, care recunosc, că nu numai existența cutărei rase, ci chiar și existența țărilor e chestiune de cultură, sunt pe deplin convins, că năzuințele atât de viguroase pentru cultură la Români din patria noastră nu numai că ar fi un pas greșit a le concentra în cadrele culturii unitare, dar ar fi în interesul chiar al patriei comune, ca statul să le părtinească în mod just și echitabil”.

Intrat însă în dietă cu acest mandat „corbul alb” al dreptății față de Români a fost izolat cu desăvârșire de compatrioții săi maghiari și discursurile sale au fost întâmpinate cu același resentiment ori dispreț, ca acelea ale deputaților noștri naționaliști. „Indignățiunea și scenele pătimase pe cari le-a provocat vorbirea mea din Februarie 1886 s'au repetat totdeauna, de câteori am încercat a vorbi în interes analog” — se plânge deputatul Caransebeșului în scrisoarea adresată alegătorilor săi la sfârșitul ciclului parlamentar. Nici n'a ajuns niciodată mai mult în camera ungară.

Mocsáry Lajos moare la moșia strămoșilor săi din Andornak, părăsit și uitat de frații săi unguri. Dar la ceasul morții lui Români își aduc aminte de dânsul. Populus Romanus et injuriarum et beneficiorum memor esse solet. Va veni odată timpul, când și Ungurii îl vor preamări pe Mocsáry Lajos, atunci când statul acesta va înflori consolidat prin înțelegerea împrumutată dintre popoarele sale, înțelegere ce nu se poate înfăptui decât numai pe temeiul egalei îndreptățiri naționale, când această egală îndreptățire nu se va face prin declarațiuni, ci prin fapte, căci cum a zis ilustrul mort în marele său discurs din 8 Februarie 1886 „declarațiunile de natură împăciuitoare, făcute din ambele părți, dar mai ales din parte maghiară, nu ajung de loc, ci cu fapte trebuie să dovedim — facta loquuntur — că vrem să respectăm

la concertele de examen, au trezit incurând interes și afară de zidurile școlii. Apoi ne-am pierdut din ochi ani de-arândul, ca într'o zi să mă întâlnesc în odaia mea de lucru cu un tânăr bărbos. Sub părul negru al italianului sclipeau niște ochi vioi, aprinși, cari în cei câțiva ani, de când a părăsit banca netedă a contrapunctului dublu, au devenit înțelegători și pătrunzători. Dintr'o familie de muzicanți și-a adus tânărul artist o nevastă frumoasă și energetică, un băiețel veni în curând pe lume și un post sigur îi dădu putința ca în pacea sfântă a atelierului său spiritual, ferit de sgomotul vieții, fără grija susținerii să se lase purtat de pornirile sale de artist creator, să se adâncească tot mai bine în lumea lui Johann Sebastian Bach și să se apuce de probleme poetice, filosofice și muzicale.

Da, componistul lipsit de griji și bine situat, fericitul tată al familiei a devenit un filosof. Și nu odată am trebuit să'l feresc de câte un car electric, în care era să se bufească, discutând și paripatetizând uitându-și de sine despre ființa muzicii, despre stilul hibrid al muzicii literare și de program, despre fantezie ca izvorul primordial al oricărei creații, despre tratarea mașteră a vocii în operele germane moderne, și mai știu eu despe ce. Despre cele mai profunde probleme vorbea bine și curgător, niciodată sec ca o carte, ci totdeauna atrăgător și însuflețit, aci scăpărând scântei de o inteligență rară, aci izbucnind în cuvinte de dispreț și indignare la adresa banalităților chilometrice ocrotite de unii

muzicanți. Bach și Goldoni erau pe atunci zăii lui de adorare. De câteori nu răsuna în cale o seară senină de vară din ferestrele lui deschise afară în pacea străzilor adormite de câte o fugă sau cantată de Bach. De câte ori nu l-am întâlnit trecând dealungul străzilor, ca un visător rătăcind cu mîntea cine știe unde, sau răsfoind nervos umul din volumele lui Goldoni. El însuși un Goldoni, în societăți voioase făcea să se deslănțuiescă furtuni de risete prin talentul său puternic de a caricaturiza ca un Truffaldino, prin improvizările lui glumete și grotescu-i salt de clown. Și precum materialul pentru cele mai bune opere ale sale și l-a scos din piesele seriozității, strictetea de formă, melodică și arhitectonica proprie lui Bach au aflat teren priincios în sufletul lui, ear oratoriile lui: „Salamith” și „Vita nuova” dau dovadă sărbătorească și puternică despre felul rar cum s'a împerechiat într'insul spiritul lui Bach cu un patos romantic”.

Creațiunile lui Wolf-Ferrari se pot împărți în trei grupe mari: 1. *Muzica de cameră*, cuprinzând piese de pian și un mic carnet liric: *Rispetti*. 2. *Opuri corale* și 3. *Opere*. Drumul dezvoltării sale trece peste Schumann, Wagner, Rossini, Verdi, fără să-l fi influențat direcția wagneriană înapoi la S. Bach. Dorința după frumos, tendința spre melodii naturale, o bucurie copilărească pentru farmecul senzual al sunetelor încunună ca o trăime sfântă felul lui de

pretenziunile și drepturile naționalităților nemaghiare”.

Înainte de scrierile dela Andornak închinăm drapelul partidului național român din Ungaria și Transilvania.

O desmintire

a dlui ministru al României la Berlin: d. A. Beldiman.

Arad, 10 Ianuarie.

În ședința Adunării deputaților a României din 11 (24) Decembrie d. deputat Leonte Moldovanu a făcut cu privire la persoana dlui Alexandru Beldiman, ministrul României la Berlin, care ar fi intervenit, într'o anumită împrejurare, pe lângă fruntașii partidului național din Ungaria și Ardeal, următoarele declarații, pe cari le reproducem după debaterile, apărute în „Monitorul Oficial” al României:

„Cu ocaziunea înmormântării regelui Carol au venit Români din Ardeal, fruntași de acolo, evident, să ia parte la această înmormântare. Au venit de sigur să ia și oarecare orientare dela noi, să se pună în direct contact cu fruntașii țării noastre și cu guvernul.

Și au fost chemați în casa unui prieten de aici la un cealu.

D. N. IORGA: Da este adevărat!

D. LEONTE MOLDOVANU: Cum să nu fie adevărat?

D. N. IORGA: Da!

D. LEONTE MOLDOVANU: Și acolo, spre surpriza lor, s'au găsit față în față cu ministrul român la Berlin, care, într'un discurs pe care l'a ținut, l-a conjurat să meargă neapărat alături cu politica drăguțului de împărat. (Aplauze).

O VOCE: Fapt rușinos.”

Cu privire la aceste declarațiuni ale dlui deputat Leonte Moldovanu, primim dela d. ministru A. Beldiman din Berlin o scrisoare, prin care ne roagă să publicăm desmintirea următoare, pe care dsa a adresat-o în 22 Decembrie (4 Ianuarie 1916) ziarelor din București „Viitorul” și „Independance Roumaine”:

„Primind aici abia astăzi „Monitorul Oficial” cu ședința Camerei din 14 (24) Decembrie, mă cred dator să desmint categoric afirmațiile dlui Leonte Moldovanu, privitoare la persoana mea. Dsa a denaturat cu totul caracterul convorbirei ce am avut cu membrii comitetului național din Ardeal, aflați la București cu ocazia

a compune. E un muzicant înăscut, original, din compozițiile cari dau dovadă de o pătrundere adâncă nu se desprinde nici când o muzică lipsită de fond, venită din a doua mână. Pentru el care simte italianești cuvântul și sclavul sunetului, el nu-și toarnă simțirile în tirade sunătoare dar goale, el cântă și anume în stilul belcantic urgisit azi de moderniști punând un deosebit pond pe scoaterea în relief a frumuseților vocale din limba italiană, adeseori neglijând cuvântul și fraza recitată. Muzica lui Ferrari nu-și lasă nici când impresia că ceva din ea ar putea fi altfel; totul s'a născut în chip firesc, e efluxul involuntar al unei fantezii care urmărește melodii. Această pornire firească îi conduce mâna cu o siguranță uimitoare prin toate formele muzicale. O stăpânire desăvârșită a formei, linii sigure, largi elipse de melodii, o structură sănătoasă, bine încheată a întregului la ce se mai adauge dezvoltarea potrivită a tuturor părților constitutive, așa încât tabloul de sunet apare mai degrabă ca un organic „lângă olaltă” decât un mecanic „după olaltă”.

Simțul pentru armonie și claritatea formei al pictorului Wolf-Ferrari îi prinde bine muzicantului. S'ar putea zice că el conturează planul, liniile fundamentale ale compozițiilor sale cu cărbune, marcând punctele de culminare cu cele mai bizare nuanțe de culori. Pacea, resignarea, toate simțimintele înainte de a le exprima în muzică artistul pictor de tonuri le vede în tablouri. Când l-am cercetat odată — spune bio-

inmormântării regelui Carol. — Nu e adevărat că l-ași fi conjurat să renege programul lor. Am avut în casele dlui Dr. Popovici din str. Lascăr Catargi, unde ședea d. Alexandru Vaida-Voevod, pe care n'am dus să-l văd, un schimb de vedere cu dsa și colegii dsale asupra situației internaționale, precum se prezenta la acea epocă, fără însă nici o stăruință din partea-mi de a înrui asupra atitudinii dlor.

Aceasta era de altfel exclusiv prin faptul că mă întâlneam pentru întâia dată cu mai toate persoanele prezente la d. Dr. Vaida.

Resping deci insinuările dlui Moldovanu și aștept ca vre-una din acele persoane prezente la convorbire, să confirme cu semnătura ei cele arătate de dsa.

Va sosi negreșit momentul, când toți câți au avut o parte de acțiune politică în vremile acestea de cea mai grea cumpănă pentru țara noastră să-și dea seama de faptele lor. Aștept acest moment cu conștiința liniștită, căci nu voiu avea nimic de ascuns și actele mele vor putea fi cunoscute de toți Românil!

A. BELDIMAN.

Și Atena?

Arad, 10 Ianuarie.

Cetim în *Le Figaro* dela 31 Decembrie acest articol:

Armatele franceze și engleze au făcut o foarte frumoasă retragere spre Salonic, pricinind pierderi simțitoare Bulgaro-Germanilor; n'au părăsit aprovizionamentele și munițiile transportate atunci când se spera că se va putea întinde mâna de ajutor armatei sârbești. Corpul de ocupațiune este acum instalat bine și adăpostit în Salonic, el primește și zi de zi trupe noi de întărire și aprovizionamente. Inspectiunea generalului Castelnau pare a fi îndălțat neli-niștile din cauza aceasta.

Efortul militar săvârșit de puterile aliate este deja respectat de dușmani și de ezitanți. Se dau chiar semne că armata grecească tremută de nerăbdare, în fața amenințării bulgărești.

Mai este de dorit un lucru, acum opera diplomatică să grăbească alături de acțiunea militară. Inclinațiile guvernului grecesc sunt neconținut obscure, chiar neliniștitoare.

Au trecut săptămâni, s'au făcut alegeri generale. Numai două sute mii de alegători au votat, șapte sute de mii s'au abținut dela vot. Abținerea a fost cuvântul de ordine al partidului venizelist: acesta are o majoritate impozantă.

Ce se spune, cu toate acestea? Că regele face

pregătiri să cheme în fruntea afacerilor pe d. Gunaris, și în acest caz o înțelegere cu aliații nu se poate spera. În timp ce se răspândesc vești șgomoase pe tema apropierii dintre Coroană și d. Venizelos, speranțele dlui Gunaris cresc. Dacă acesta este chemat în fruntea cabinetului — să le spunem lucrurilor pe nume — noi ne găsim în fața unui procedeu vădit inamic față de puterile protectoare. Această hotărâre neprevăzută va fi de o natură pe care ar produce-o consecințele cele mai grave. Guvernele aliate au comis deja o greșală neiertată nesustinand mai energic pe d. Venizelos când ministerul său era la putere. Sprijinindu-se pe o majoritate legală în parlament și în țară el a fost îndepărtat prin intrigile dușmanilor noștri. Dreptul constituțional și internațional al puterilor protectoare de a interveni în aceste circumstanțe este incontestabil, noi n'am făcut uz de acest drept, și urmările neinteresului nostru le-am văzut traducându-se îndată în fapte diplomatice și militare.

Astăzi este vorba de un alt pericol, identic, se pare mai rău: contra voinței națiunii „neutralitatea binevoitoare” se va schimba pe nesimțite într-o rezervă aproape ostilă.

Vom sta în neclucare? Dacă sentimentele poporului, sentimentele armatei, tradițiunile și interesele elenice sunt sacrificate calculelor secrete; dacă armata Salonicului, încunjurată de spioni, supravegheată zi-noapte de reprezentanții oficiali și oficioși, ai dușmanilor noștri, este amenințată în siguranța sa imediată, vom sta în neclucare? După „greșala bulgărească”, diplomația aliaților va cădea în „greșala elenică”?

Partia ce-o riscăm la Salonic este dintre cele mai grave: trebuie să o câștigăm cu orice pret.

Gabriel Hanotaux,
dela Academia franceză.

România pentru asigurarea integrității teritoriale grecești.

Grecia și puterile centrale. — Austro-Germano-Bulgarii vor pătrunde în Grecia.

— Amănunte senzaționale din „Gazette d'Athènes”.

„Gazette d'Athènes” publică următoarele asupra negocierilor dintre Grecia și puterile centrale în vederea pătrunderii armatelor lor în Grecia:

Suntem în măsură de a da relațiuni precise asupra regulării definitive a chestiunii pătrunderii trupelor puterilor centrale în Grecia în urmărirea aliaților și asupra chestiunii dacă și trupele bulgare vor participa sau nu la aceste operațiuni.

În cursul negocierilor cari s'au urmat în această privință Germania a declarat că din motive de ordin militar de o importanță supremă, participarea forțelor bulgare este indispensabilă fiindcă în momentul de față este imposibil ca puterile centrale și aliații lor să modifice celelalte fronturi ale armatelor.

Prin urmare trupele bulgare, când va sosi momentul vor trece granița greacă spre a opera atacul principal contra aliaților cu concursul trupelor austro-germane concentrate pe sectorul Ghewgheli-Doiran.

În același timp puterile centrale cu aliații lor vor da guvernului grec, ca și domnitorii acelor țări, M. S. regelui Constantin toate asigurările și garanțiile cerute și impuse pentru respectarea neutralității și a integrității Greciei și pentru evacuarea imediată a teritoriului ocupat, îndată ce scopul pătrunderii trupelor austro-germano-bulgare în Grecia va fi atins.

Trebule să remarcăm că și România a urmat negocieri cu puterile centrale. România a profitat de ocaziune spre a declara că echilibrul forțelor cu vecina sa Bulgaria o interesează și n'ar putea să rămână indiferentă la orice încercare de extensiune a Bulgariei în detrimentul Greciei. Prin urmare România este interesată ca teritoriile grecești din Macedonia cari ar putea fi ocupate de Bulgari, să fie evacuate îndată ce se vor termina operațiunile contra aliaților retransași în jurul Salonicului.

Această intervenție a României, după informațiunile luate din cercuri centrale, relativ la echilibrul dintre Bulgaria și celelalte țări cari n'au luat parte la război, pentru că un astfel de echilibru ar asigura pe viitor pacea în Balcani.

Atacul germano-bulgar împotriva aliaților, după informațiunile din aceeași sursă, se va produce cam în 15 zile.

Grecia asigurând astfel într'un fel care nu lasă nici o îndoielă, integritatea și neutralitatea sa va asista ca simplu spectator la întinderea luptei pe teritoriile sale din Macedonia și va primi compensațiuni pentru toate pagubele și distrugerile ce ar putea să sufere.

Bulgarii se prepară deja în vederea iminentel reluării a operațiunilor, cari vor cere grele sacrificii din partea celor cari vor relua ofensiva împotriva retransamentelor aliaților.

Cercurile militare din Sofia nu pot respinge pretențiunea puterilor centrale ca forțele bulgare să participe la atacul contra aliaților, dat fiind că din rațiuni de cea mai mare importanță se impune ca nici o schimbare să nu se facă pe celelalte fronturi ale armatelor germane și austro-ungare.

(„Ziua”)

grafu-i amintit — ședea la o masă piezișă desemnând pe o fașie de hârtie lanuri de grâu și nouri de furtună. L-am întrebant nedumirit că ce are de gând și mirarea nu mi-a fost mică destăinându-mi că acest desen e pregătirea, dispoziția formală pentru simfonia contemplată. Vita nuova. Astfel primește adeseori inspirația tainică a procesului artistic de creare, expresie în alt ram al artei. Muzicantul devine pictor, poetul aude melodii, iar cei înzestrați cu încurcări abnormale de nervi aud culori și văd sunete.

1. Cât privește muzica de cameră a lui Wolf Ferrari e destul a aminti la acest loc că din toate piesele lui de violină și pian, sonate, trio sau simfonii se desprinde aceeași muzică plină de viață, aceeași tehnică matură, același simț estetic, același ritm propriu lui Ferrari, același simț „modern” de armonizare cu toată melodia sa verticală și transformarea ei modulatoare sunt necesități simțite și nu productul unui capriciu neînfrănat. Servească de pildă Trio-ul în fis dur, o risipă de culori, parfumuri și vise, de dorinți vage după misteriosul necuprins, și Sonata II pentru violină (op. 10) în a mol, unde elipsa pe care o descrie compozitorul ia proporții neașteptate.

2. Dintre opurile de cor ale lui Wolf-Ferrari trebuie amintite „La Sulamithe” canto biblico în due parti per Soli, Coro, Orchestra ed Organo (op 4, 1898) și „La vita nuova” cantica su parole di Dante per Baritono, Soprano, Orchestra, Or-

gano e Piano-forte (op 9, 1901). În amândouă aceste opuri se resimte influința lui S. Bach dar în poezia a doua gotică strictă a arhitectoniceii lui Bach e transformată de nuanțele renașante-ului romantic. Centrul de greutate este zace aici exclusiv în tratarea partiei de cântat pe care compozistul, ținându-se strict de cele mai fine flexiuni prosaice ale limbii lui Dante, o lasă să răsune în cele mai bogate variațiuni ritmice. Vita nuova e un op admirabil umbrat de un misticism nespuz de sensibil. De câte ori s'a reprezentat în concerte această legendă plină de suferințe redată în cele mai gingașe culori albastre despre Beatrice iubita din tinerețe a lui Dante, muzica eterică de o nevinovăție și puritate aproape transcendentă a umplut totdeauna inimile ascultătorilor cu evlavie și emoție. Dante în memorabila sa cărticică descrie iubirea sa fericită și plină de suferințe către o fecioară nevinovată, frumoasă, îngerească ce s'a stins la etatea de 24 ani. Nu se știe cine a fost această copilă. Autorul la începutul scrierii sale o numește domnița spiritului meu, a căruia mulți cari nu voesc să-i destăinuască numele îi zic Beatrice”. Preamărirea ei a fost totodată motivul scrierii Divinei comedii, unde ea trimite poetului răătăcitor umbra lui Vergil să-l conducă. Locul ei în cer e în apropierea sfinteii Treimi: locul întâi îl ocupă Maria, al doilea Eva, al treilea Rahila însă al patrulea Beatrice. „Vita nuova” e poate cea mai favorită carte a evului mediu și totodată din

punct de vedere psihologic cea mai adâncă, și străbătută de aceeași putere senzitivă îngrozitoare ca și Divina comedia. Iubirea nu mișcă ci stăpânește inima lui Dante, ea străbate dintr'insul, rătăcește pe toate străzile, învinește cerul și înfrumusețează bisericile din Florenza. Ea pătrunde în palatul universului pe care-l vede Dante — mulțimea oamenilor dispare pentru el, își pierde importanța, e singur cu iubirea lui, ei amândoi umplu lumea și „dincolo de sfera celor mai îndepărtate margini” înaintea lui Dumnezeu și a îngerilor despre ea e vorba. Cum au trebuit să sguđuie toată ființa unui muzicant aceste mărturisiri ale lui Dante, pe un muzicant care pe lângă altele mai e și italian. E ciudat cum muzica lui Ferrari ne mișcă nemijlocit inima cu toate că mijloacele de cari se folosește sunt relativ simple după cum se poate vedea din descrierea cutremurului de pământ, a morții și preamărirea lui Beatrice. Taina zace parte în aplicarea unui vast aparat tehnic-contrapunctic, parte în senzitivismul dureros al pasimilor, care în balade și sonete primește cea mai puternică expresie, parte în lirismul declamatoric al recitativelor. Orchestra e montată cu o mulțime de culori pline de sevă; așa d. e. armoniile timpanelor ținute în șapte voci din Hora îngerilor are un efect deosebit.

3. Ermanno Wolf-Ferrari compozistul de opere e o personalitate dintre cele mai originale. Operele sale au fost primite de lumea muzicală cu însuflețire neașteptată. Pentru că să-l

Inmormântarea sublocotenentului Ioan Petra.

Beuș, 5 Ianuarie n.

În ziua Anului nou politic s'a săvârșit inmormântarea regretatului **Ioan Petra**, contabilul institutului „Drăganul”. Inmormântarea s'a făcut dela gara din Beuș, unde corpul neînsuflit al decedatului a fost transportat din mormântul provizor din Rymanov. Căci **Ioan Petra** a căzut pe câmpul de luptă din Galiția apărându-și patria cu vitejie contra Rușilor.

Întreg orașul a grăbit să fie față la această inmormântare, și să dea salutul din urmă unui brav tânăr, iubit de toți pentru bărbăția corectitudinii și viața lui exemplară.

S'a stins așa de timpuriu, când nici nu credeam. Doliul familiei este însă și al nostru, căci prin pierderea acestei vieți începătoare s'a risipit un om de treabă și un suflet visător și idealist, dela care așteptam realizarea a multor nădejdi pentru sârmanul popor românesc.

Ne găsim cu un tovarăș de luptă mai puțin. Cine oare îi va umplea golul? Luptătorii sunt așa de rari!

Când s'a dus vesel, cu nădejdi și fără frică de moarte alături de alți tovarăși, l'au însoțit până la gară numai cei mai de aproape ai lui. Azi la reîntoarcere l'a întâmpinat toate autoritățile politice, reprezentanții băncilor din loc, direcțiunea gimnazială în frunte cu tinerimea studiosă, prietenii și tovarășii de muncă, și cunoscuții lui.

Dar revederea a fost foarte sfâșietoare! Soția credincioasă, nu avea zimbet pe buze, ci îmbrăcată în haină cernită plângea cu hohot un soț pierdut în adâncă vecinicie. Alături o mamă istovită de dureri, o soră și un frate nemângâiați, stăteau triști și abătuți ștergându-și șiroacele de lacrimi.

Trei preoți în odăjdii; protopopul **Dr. Valeriu Hetcou**, profesorii **Dr. Const. Pavel**, **Dr. Petru Hetcou** și diaconul **Teneșan** stăteau tăcuți. Așteptăm să-l vedem pe **Petra**, cel senin de odinioară. Dar el nu se ivește. Vagonul se deschide, și voinici în negru, ridică un cosciug de metal, pe care se zări chipul și galoanele unui viteaz. În locul sabiei, cu care și-a apărat țara zărirăm crucea, ce i-a fost scut și apărare în cimiterul dela Rymanov, și scut și apărare pe calea vecinicii.

Corul cântă duios „Vecinica pomenire”, și criul așezat pe carul mortuar, împodobit cu o mulțime de cununi, dela rudenii, cunoscuți, banca „Drăganul” și de funcționarii ei.

Un glas jalnic se aude. Sora defunctului își boccește fratele după cum e obiceiul creștinesc la ei în sat. Și atunci n'a fost ochiu să nu plângă și suflet să nu se înduioșeze.

Înțelegem mai bine va trebui să-l amintim afară de piesele recente două opere mai vechi, cari au avut mari succese ridicându-l în șirul celor mai de seamă componiști. Acestea sunt: *Femeile curioase (Le donne curiose)* și *Cei patru bădăranii (I quatre rusthegi)* comedii muzicale, amândouă după piesele poetului de comedii venețian **Carlo Goldini**, acest Molière al Italiei. Ambele opere au văzut lumina lumii teatrale pe scena regală din München, cea dintâi își primi botelul la 1903, a doua în 1906. Dar soarta lor a fost foarte diferită, căci până când Rosaura și Florindo își putură cânta ariile duete ținute în cel mai veritabil și sublim rococo-mozartian aproape pe toate scenele mai mari ale Germaniei și Austriei, iar „Noaptea în Veneția” din actul al doilea cu canzoneta populară, La biondina în gondolea deveni tot atât de repede populară ca și barcarola lui Offenbach (din Hoffmann's Erzählungen) până atunci morocănosului Lumardo, Mauricio Simon și Cancian nu le-a fost dat totdeauna, ca cvartetul lor să afle răsunet în sufețele monocorde ale burghezilor virtuosi.

(Va urma.)

Cortejul funebru pleacă, clopotele dela cele patru biserici își unesc glasul lor de metal într'un ison dureros. Ne-am oprit la biserica gr. cat. unde s'a ținut prohodul.

Dr. Const. Pavel parentează pe cel ce pleacă dintre noi*). În cuvinte alese scoate în relief vitejia și viața frumoasă a defunctului. Cu adevărat, — după cum a și zis — moare cui i se stinge viața acasă între perne, în drum, sau lovit, sau atins de o nenorocire, **eroul nu moare**.

La ieșirea din biserică privesc spre casa defunctului și spre institutul „Drăganul”. Cele două flamuri negre stăteau parcă și ele încremenite. N'aveau puterea să fâlăie ascultând poate, cât de jalnice sunt cântările funebrele la inmormântarea unui suflet drept și temător de Dumnezeu.

La groapă cuvintele de adio ale lui **Ioan Ciordas** directorul „Drăganului”, ne-a mai făcut să plângem cu hohot, și-am lăsat să plutească deasupra mormântului proaspăt liniștea eternă.

„Cu sfinții odihnește Doamne sufletul robului tău!”

Senin.

*) Vom publica într'un nr. viitor acest panegiric. — N. Red.

Comunicate oficiale despre mersul războiului.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 5 Ianuarie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: În Galiția ostică și la frontiera Bucovinei trupele noastre luptă cu isbândă. Pe linia dela Basarabia, dușmanul a pornit ieri din nou o ploaie de canoane. Atacurile infanteriste și de astădată au fost direcționate spre Toporouț, lângă frontieră și spre pozițiile noastre spre est dela Rarancea. În unele locuri dușmanul atacă în opt șire, toate însă se nimicesc cauzându-le mari pierderi. În cele mai grele împrejurări, regimentele croate și din *sudul Ungariei* emulează în rezistență. Atacurile date de Ruși împotriva întăriturilor de pod dela Usciețoi și spre Jaslovițe au avut aceeași soartă ca și atacurile în contra Toporouțului. În nord nu s'au dat evenimente de seamă.

Pe frontul italian: Fiind perspectivele mai avantajoase, pe toată linia dela malul mării s'a potențat activitatea artileriei și în ținutul Crnului și la Oslavia a devenit foarte vehementă. Atacul Italianilor direcționat contra tranșeului ocupat de trupele noastre la nord de Dolie, precum și atacul de granate de mână dat spre pozițiile noastre dela nordul muntelui San Michel, le-am respins cu violență. Aviatorii noștri au aruncat bombe deasupra stabilimentelor militare din Ala și Strigna.

Pe frontul sudostic: Nici o schimbare.

Berlin, 5 Ianuarie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: Ici-colo focuri de artilerie și lupte de granate.

Pe frontul oriental și din Balcan: Situația neschimbată.

Budapesta, 6 Ianuarie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: Activitatea din Galiția ostică și dela hotarul Bucovinei a scăzut în cursul zilei de ieri. Pozițiile noastre au fost expuse canonadelor dușmane, infanteria lui însă n'a desvoltat nici o luptă.

Pe restul frontului nici un eveniment de seamă.

Pe frontul italian: Pe linia dela malul mării, focurile dușmane de artilerie au fost violente. Trupele noastre la nord de Dolie au respins mai multe atacuri și și-au menținut pozițiile. Pe teritoriul dela hotarul Tiroliului, în sectoarele dela Riva și Buchenstein s'au dat violente lupte de artilerie.

Pe frontul sudostic: Acțiunea trupelor generalului Kövess direcționat în contra Muntenegrinilor spre nord de Berane și vest de Rozan, înaintează cu isbândă. Pe teritoriul Bocche-di-Cattaro-ului s'au dat violente lupte încrucișate de artilerie. În colo — situația e invariabilă.

Berlin, 6 Ianuarie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: În unele puncte ale liniei de războiu s'au dat vehemente lupte de artilerie. Orașul Lenz este mereu bombardat de canoanele dușmane. Un atac de granate de mână al dușmanului la nord de Le-Mesnil, l'am respins cu ușurință. Atacul unei diviziuni de aeroplane dușmane pornit spre Donai, a rămas fără rezultat. Aviatori germani au împușcat două aparate engleze. Unul dintre ele a fost nimerit de locotenentul Blöcke, care până acuma a reușit să dezarmeze șapte aparate.

Pe frontul oriental: Trupele noastre de recunoaștere înaintate în pădurea din sudul Jacobstadului, au fost nevoite să se retragă din fața dușmanului preponderant. La Tartorisk am atacat și respins o sentinelă rusească înaintată.

Pe frontul din Balcan: Nici un eveniment.

Budapesta, 7 Ianuarie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: Pe frontul nordostic ziua de ieri a trecut în relativă liniște, numai lângă Styr s'au dat lupte de ordin trecător. Spre nord dela Tartorisk dușmanul a ocupat un cimitir de unde a fost respins de trupe austriace de Landwehr. Azi dimineață dușmanul și-a reînceput atacurile din Galiția ostică. Trupe din Turchestan au năvălit în zori de zi spre tranșeele noastre la nordost de Bucac, și au reușit să ocupe o mică parte dintr'un tranșeu. Regimentele 16 și 24 de honvezi i-au respins imediat printr'un violent contraatac. Am făcut mulți prizonieri și am luat câteva mitraliere. Din declarația prizonierilor reiese că înainte de atacurile date în contra armatei Pflanzer-Baltin, soldaților ruși li s'a spus că stau în fața unui atac decisiv, dela care depinde grabnica lor năvălire în Carpați. Pierderile dușmane suferite în luptele dela anul nou de pe frontul Basarabiei și lângă Stripa se urcă la 50.000 oameni.

Pe frontul italian: În mai multe puncte s'au continuat luptele de artilerie. La Col di Lana, la Flitsch, la capul de pod dela Goriza și pe sectoarele de pe litoralul Doberdo au devenit destul de vehemente.

Pe frontul sudostic: Trupele generalului Kövess, după lupte violente au respins Muntenegrinii la Moscovaț (la cotul Tarei), la Grodava (spre nord dela Beran), la vest de Rozal și între Ipek și Plav. Trupele noastre sunt la 10 klm. de Berane.

Berlin, 7 Ianuarie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: Nici un eveniment.

Pe frontul oriental: Din cimitirul ocupat de Ruși ieri la nord de Tartorisk, am respins astăzi noaptea dușmanul.

Pe frontul din Balcan: Situația invariabilă.

Budapesta, 8 Ianuarie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: Luptele din ostul Galiției și de pe hotarul Bucovinei s'au aprins ieri din nou. După cum am mai anunțat, lângă Stripa dușmanul și-a început atacurile din zori de zi. Câteva coloane întărite, scutite de ceață, s'au putut apropia cu asalt până la coloanele noastre. Contraatac regimentelor Nr. 16 și 24 de honvezi și cel de infanterie Nr. 57 din Galiția centrală au reușit să respingă dușmanul până peste pozițiile noastre. Între prizonierii luați aici în număr de 720 sunt mai mulți ofițeri și un colonel. Linile noastre de lângă Nistru au fost toată ziua expuse la focuri vehemente de artilerie. Înaintea orolilor de amiază, atacurile dușmane de pe linia Basarabiei au fost introduse cu focuri vehemente de artilerie. Au desvoltat desperare sfârșiri și aici ca și lângă Toporouț și în contra pozițiilor noastre dela ostul Raranceului. Unele trupe au și reușit să intre în tranșeele noastre, au fost însă respinse de rezervele noastre cu ajutorul unor lupte de mână. Cu această ocazie am făcut prizonieri 200 soldați și un ofițer. La Wolhinia lângă Berestiani am respins trupe rusești de descoperire. Lângă Styr, artileria noastră a nimicit încercarea Rușilor de a recuceri cimiterul din nordul Tartoriskului.

Pe frontul italian: Spre capul podului dela Tolmein și spre pozițiile noastre nordice, înceosebi contra tranșeului ocupat nu de mult, Italianii au direcționat atacuri foarte violente. La Oslavia și pe sectoarele de pe litoralul Doberdo deasemenea s'au dat vehemente lupte de artilerie.

Pe frontul sudostic: Nici un eveniment.

Berlin, 8 Ianuarie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: În partea cea mai mare a liniei activitatea de războiu a fost împiedecată din cauza timpului neprielnic. Spre sud de Hartmannswellerkopf, printr'un atac subit am ocupat un tranșeu francez. Am făcut prizonieri 60 vânători.

Pe frontul oriental și din Balcan: Nici un eveniment de importanță.

Budapesta 9 Ianuarie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: După ce în cele două zile din urmă am respins în permanență atacurile rusești din ostul Galltzei și pe hotarul Bucovinei, pricinuindu-le pierderi enorme, ieri nu și-au mai repetit atacurile, ci s'au mărginit la focuri de artilerie direcționate în contra pozițiilor noastre.

Dușmanul transportă trupe de întărire pe acest front. La Wolhinia, lângă lacul Cormin, trupele noastre au împărșiat trupe dușmane de recunoaștere. Alte evenimente nu sunt.

Pe frontul italian: Nici un eveniment.

Pe frontul sudostic: La nordost dela Berane Muntenegrinii desvoltă rezistență. Înălțimile ocupate de ei le-am ocupat cu asalt și am răpit o mitralieră. Lângă Tara se dau lupte continue. La frontiera Hertegovinei și în teritoriul dela Boche di Cattaro trupele noastre luptă împotriva Muntenegrinilor.

Berlin, 9 Ianuarie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: La Hlrzstein și sud dela Hartmannswellerkopf am reușit să reocupăm cel din urmă tranșeu ocupat de dușman la 24 Decembrie, făcând prizonieri 20 ofițeri, 1083 vânători și răpind 15 mitraliere.

Pe frontul oriental și din Balcani: Situația e invariabilă.

Serbatoarea Nașterii în Arad.

Arad, 10 Ianuarie.

Serbatoarea Nașterii a fost ținută anul acesta într-o evlavie generală. Crăciunul a avut timp posomorit, ploios, Crăciunul a fost negru în sullete, Crăciun roșu de războiu. Dacă nu auziam glasul duos, chemător din turnurile bisericilor, al clopotelor, sărbătoarea Nașterii, care este sărbătoarea păcii, tihnei, iubirii creștinești, ar fi fost petrecută într-o atmosferă apăsătoare, de dezolare. Dar glasul acela duos s'a auzit și lumea a alergat la biserică, a fost plină catedrala Aradului de lume credincioasă. Slujba dumnezeiască în ziua primă a fost săvârșită cu pompa obișnuită marilor sărbători, pontificând însuși episcopul diecezan, P. S. Sa d. Ioan I. Papp. Pastorală arhierescă rostită de P. S. Sa în acea zi a avut efectul de mângâiere și întărire sulletească. După serviciul divin din ziua a doua a vorbit P. C. Sa d. părinte Roman Clorogariu, director seminarial scoțând în evidență rosturile naționale ale stinței bisericii care lucrează pentru propagarea luminii, culturii.

La Crăciunul îndoliat al acestui an s'a manifestat în toată plenitudinea puterea bisericii rolul preoților. Credincioșii au ieșit din casa Domnului cu sulletele alinate, mângâiate, întărite, aici în Arad ca și pretutindeni. Și mai ales astăzi este lipsă de acest izvor de mângâiere când doliul este întins peste atâtea inimi.

Misiunii stinței a bisericii i se recunoaște însemnătatea, locașurile Domnului sunt tot mai pline de oameni. Tot mai cercetate, pentru că de acolo se culege numai sămânța roditoare a cuvintelor blânde creștinești, susținătoare de nădejdi, în aceste târziu zile ale marelui, acolo numai se rostește dorința vremurilor de pace și de mântuire.

Pentru răniții români din spitalele aradane s'a făcut ceea ce am așteptat, îndeosebi în cele trei spitale conduse de doamne române la ajunul Crăciunului. Au vorbit preoții noștri, li s'au împărșit răniților cărți, ilustrate, hârtii de scrisori, cozonaci, bomboane, vin, și alte daruri strănse dela publicul darnic, milos, care a voit să facă o bucurie cât de mică suferinșilor. La serbarea ajunului după datinile noastre, a luat parte în toate trei spitalele numeros public românesc.

În dupăamiază zilei de ajun în sala festivă a seminarului din loc erau strânsi aproape 200 de răniți. Le-a vorbit P. C. Sa d. părinte Roman Clorogariu, director seminarial, îmbărbătându-i să îndure durerile și mângându-i cu duioșie că nu le-a fost dat să serbeze la vatra lor gospodărească marea serbare a Nașterii lui Isus. Răniții să nu se simtă străini aici, a spus P. C. Sa, căci casa aceasta este casa tuturor, deci și a lor, casa de unde pornește izvorul viu al luminii și învârtiturii românești.

unde se cresc învățătorii și preoții noștri. Cu vie atențiune urmăreau raniții cuvintele Prea Cuvioșiei Sale.

În spitalul de rezervă aranjat în localitățile fabricii industriei de fer din str. Mikes Kelemen și condus de dna Maria Dr. Botis n. Cioban, s'a serbat ajunul Crăciunului pe la ora 4 d. a. Din partea miliției a fost prezent medicul de corp Dr. Sauerwald, comandantul spitalelor de rezervă din loc, iar din partea Crucii roșii prezidenta Vászrhelyi Janka și viceprezidenta Elisabeta Hass. Pe soldații îngrijii în acest spital grupându-se în jurul pomului de Crăciun, preotul militar Moise Bodos, îi mângâie cu speranța, că vom avea cu toții parte de sărbătoarea creștinească a păcii și a buniei înțelegerii dintre oameni nu peste mult. Urmează apoi cântări de Crăciun și colinzi executate de soldații români, în frunte cu sergentul Nicolae Botici, învățător.

În spitalul de epidemie din cazarma husarilor honvezi, sărbătoarea ajunului de Crăciun a fost aranjată și îngrijită tot de dna Maria Dr. Botis. După cuvântarea ocazională a părintelui Moise Bodos, un cor improvizat de prizonierii ruși, aflători în acest spital, a cântat colinzi și cântări de Crăciun cu atâta duioșie, încât a emoționat până la lacrimi pe cei de față, sburând fiecare cu gândul la iubiiții noștri ostași, cari petrec acest mare praznic în împărăția rusească. Cum vor serba ei oare sărbătoarea păcii? Fi-vor ei oare părtași de vre-o atențiune, îngrijire și mângâiere creștinească? Au participat la această serbare ofițerii administrativi și medicii acestui spital în frunte cu medicul șef Dr. Marius Sturza.

Eroii noștri.

— Jerfa noastră pentru tron și patrie. —

Primum următoarele dureroase anunțuri funebreale vestind moartea eroică a trei frați ai noștri:

— Subscrisul cu inimă plină de durere aduc la cunoștința rudeniilor și cunoscuților, că nepotul meu, rămas de mic, fără părinti, pe care l'am crescut și dat la școală, Ioan Birta, învățător român la școala comunală din Hisiaș și cadet aspirant, născut în 12 Iunie 1888, a murit moarte de erou în 15 Noembrie a. c. pe câmpul de luptă italian. Fie-i țărâna ușoară! Iersig, în 27 Noembrie 1915. — Traian Birta ca unchiu.

— Cu sufletul îndurerat și inima sdrobită de durere vestim moartea unicului nostru fiu Dr. Iuliu Marcu, cand. de adv. întâmpaltă, după scurte suferințe, în 9 (22) Nov. a. c. în anul 34-lea al tinerei sale vieți, în Viena, unde răposatul își făcea datoria de ostas în arsenalul armatei. Rămășițele pământești ale scumpului decedat s'au transportat din spitalul central militar din Viena, la Bocea-montană, unde în 15 (28) Noembrie a. c. au fost depuse, în așteptarea învierii de obște, în cavoul familiar din cimiterul ortodox-român. Să-i fie somnul lin! Îndurerații părinți: Ioan și Iulia Marcu.

— Văduva Nina Petra născută Papp sdrobită de durere. Vă aduce la cunoștință, că adoratul și neuitatul ei sot Ioan Petra, contabil procurist la institutul de credit „Drăganul” din Beius, sublocotenent în rezervă al reg. de inf. ces. reg. 62, a murit moarte de erou la 9 Octombrie 1914 în Rymanow (Galitia), unde a fost înmormântat în mod provizor, în etatea de 33 ani și în al 2-lea an de cea mai fericită căsătorie.

Rămășițele pământești ale scumpului nostru defunct au fost transportate de acolo și așezate spre vecinică odihnă la Beius la 1 Ianuarie 1916. Dormi în pace suflet bun! — Iuliana familie.

AVIZ.

Aducem la cunoștința abonaților noștri că „Calendarul partidului național” pe 1916 e complet epuizat și nu se mai poate retipări. Sumele ce vor sosi de azi încolo pentru calendar, se vor socoti în abonament sau se vor retrimiti.

Administrația ziarului „ROMÂNUL”.

Din Camera ungară.

Centrala Institutelor financiare. — Evenimentele dela Salonic. — Pactul cu Austria și raportul economic cu Germania.

Arad, 10 Ianuarie.

Camera ungară, în urma compromisului încheiat între guvern și partidele maghiare a luat Luni în săptămâna trecută desbaterea proiectului despre înființarea unei centrale a institutelor financiare. S'au anunțat ca să vorbească la acest proiect numeroși oratori, așa că desbaterea generală nu s'a terminat în ședințele de Luni, Marti și Mercuri, ci ea va fi continuată în ședința de azi Luni.

Din partea guvernului proiectul a fost prezentat camerei ca o neapărată necesitate, având de scop ajutorarea institutelor financiare din provincie.

Ministrul de finanțe Ioan Teleszky apărând proiectul a declarat că guvernul e convins că țara are necesitate de această nouă instituțiune, ca viața economică să nu fie prea zdruccinată de pe urma războiului. Din cuvântările deputaților opoziției, ministrul constată că pacea parlamentară va fi menținută. În interesul acestei păci, guvernul e dispus să aprobe modificările propuse de opoziție. După cât se poate prevedea, după războiu se va manifesta o trebuință extraordinară de credit, iar banii economisiți, vor fi scoși dela bănci. Ca institutele financiare să nu fie silite să lichideze, este necesară această centrală a institutelor financiare. Și această centrală va corăspunde necesităților țării, care nu va servi intereselor politice de partid.

Oratorii opoziției maghiare și-au exprimat însă, cu toate asigurările guvernului, temerea, că votându-se această lege puterea de stat va câștiga o prea mare influință asupra creditului general și de aceea au și cerut ca legea să aibă valoarea numai pe o durată provizorie, cât va dura criza, iar dreptul de revizuire să fie aplicat numai acelor bănci cari vor cere credit dela centrală.

În cursul desbaterii s'a slevat din partea deputaților contele Teodor Batthyány și Ernest Brody ideea, ca în legătură cu înființarea centralei băncilor să se ia dispoziție și pentru asigurarea situației funcționarilor dela institutele financiare și îmbunătățirea stării lor materiale din partea institutelor financiare și ca aceste să fie obligate a înființa fonduri pentru pensionarea și ajutorarea în caz de boală a funcționarilor.

În ședința de Marti, la propunerea primului ministru a fost aleasă deputațiunea regnicolară, care să rezolve cu deputațiunea regnicolară a Croației, chestiunea emblemei Ungariei, Croației și Slavoniei.

În ședința de Mercuri contele Iulu Andrassy a adresat primului ministru o interpeleție în chestia procedurii contra dreptului internațional din partea antantei. Antanta a motivat intervenirea sa în războiu, spunând, că apără dreptul internațional, dreptul popoarelor mici. Antanta se desminte însă în mod isbitor prin faptele ei.

Ceeace a săvârșit Anglia și Franța în Grecia e cea mai crasă nerespectare a dreptului internațional. Sub pretextul că voiește să salveze Serbia, antanta s'a incuibat în Grecia construiește fortificații și exerciază drepturi suverane, calcă în picioare neatrănarea Greciei, pe care a garantat-o. Se pare că antanta a ocupat teritoriul grecesci numai pentru ca la încheierea păcii să aibă un gaj, pe care să-l valoroze. Interpelantul se miră, că bărbații de stat, cari mereu se laudau cu apărarea popoarelor mici, pot săvârși atâtea nedreptăți fără jenă. Prin arestarea consulilor, antanta n'a atins atât puterile centrale, ci a violat suveranitatea Greciei. Cu drept se poate pretinde dela Grecia ca să ia represalii împotriva procedurii antantei. Interpelantul îl întreabă pe primul ministru că are cunoștință despre cele ce s'au întâmplat în Salonic și ce contramăsuri are de gând să ia.

Primul ministru contele Ștefan Tisza răspunzând imediat la interpeleție a mulțumit contelui Andrassy pentru că a adus în discuție a-

Inmormântarea sublocotenentului Ioan Petra.

Beiuș, 5 Ianuarie n.

În ziua Anului nou politic s'a săvârșit inmormântarea regretatului **Ioan Petra**, contabilul institutului „Drăganul”. Inmormântarea s'a făcut dela gara din Beiuș, unde corpul neinsuflieț al decedatului a fost transportat din mormântul provizor din Rymanov. Căci **Ioan Petra** a căzut pe câmpul de luptă din Galiția apărându-și patria cu vitejie contra Rușilor.

Intreg orașul a grăbit să fie față la această inmormântare, și să dea salutul din urmă unui brav tânăr, iubit de toți pentru bărbăția corectitudinii și viața lui exemplară.

S'a stins așa de timpuriu, când nici nu credeam. Doliul familiei este însă și al nostru, căci prin pierderea acestei vieți începătoare s'a risipit un om de treabă și un suflet visător și idealist, dela care așteptam realizarea a multor nădejdi pentru sârmanul popor românesc.

Ne găsim cu un tovarăș de luptă mai puțin. Cine oare îi va umplea golul? Luptătorii sunt așa de rari!

Când s'a dus vesel, cu nădejdi și fără frică de moarte alături de alți tovarăși, l'au însoțit până la gară numai cei mai de aproape ai lui. Azi la reîntoarcere l'a întâmpinat toate autoritățile politice, reprezentanții băncilor din loc, direcțiunea gimnazială în frunte cu tinerimea studiosă, prietenii și tovarășii de muncă, și cunoscuții lui.

Dar revederea a fost foarte sfâșietoare! Soția ordincioasă, nu avea zimbet pe buze, ci îmbrăcată în haină cernită plângea cu hohot un soț pierdut în adâncă vecinicie. Alături o mamă istovită de dureri, o soră și un frate nemângâiați, stăteau triști și abătuși ștergându-și șiroacele de lacrimi.

Trei preoți în odăjdii; protopopul **Dr. Valeriu Hetcou**, profesorii **Dr. Const. Pavel**, **Dr. Petru Hetcou** și diaconul **Teneșan** steteau tăcuți. Așteptăm să-l vedem pe **Petra**, cel senin de odinioară. Dar el nu se ivește. Vagonul se deschide, și voinici în negru, ridică un cosciug de metal, pe care se zări chipiul și galoanele unui viteaz. În locul sabiei, cu care și-a apărât țara zărirăm crucea, ce i-a fost scut și apărare în cimiterul dela Rymanov, și scut și apărare pe calea vecinicii.

Corul cântă duios „Vecinica pomenire”, sicriul așezat pe carul mortuar, împodobit cu o mulțime de cununii, dela rudeni, cunoscuți, banca „Drăganul” și de funcționarii ei.

Un glas jalnic se aude. Sora defunctului își bocoște fratele după cum e obiceiul creștinesc la ei în sat. Și atunci n'a fost ochiu să nu plângă și suflet să nu se înduioșeze.

Înțelegem mai bine va trebui să-ți amintim afară de piesele recente două opere mai vechi, cari au avut mari succese ridicându-l în șirul celor mai de seamă componiști. Acestea sunt: *Femeile curioase (Le donne curiose)* și *Cei patru bădăranii (I quatre rusthegi)* comedii muzicale, amândouă după piesele poetului de comedii venețian **Carlo Goldini**, acest Molière al Italiei. Ambele opere au văzut lumina lumii teatrale pe scena regală din München, cea dintâi își primi botezul la 1903, a doua în 1906. Dar soartea lor a fost foarte diferită, căci până când Rosaura și Florindo își putură cânta arile duete ținute în cel mai veritabil și sublim rococo-mozartian aproape pe toate scenele mai mari ale Germaniei și Austriei, iar „Noaptea în Venetia” din actul al doilea cu canzoneta populară, La biondina în gondolea deveni tot atât de repede populară ca și barcarola lui Offenbach (din Hoffman's Erzählungen) până atunci morocănosului Lunardo, Mauricio Simon și Cancian nu le-a fost dat totdeauna, ca cvartetul lor să aple sumet în sufețele monocorde ale burghezilor virtuoși.

(Va urma.)

Cortejul funebru pleacă, clopotele dela cele patru biserici își unesc glasul lor de metal într'un ison dureros. Ne-am oprit la biserica gr. cat. unde s'a ținut prohodul.

Dr. Const. Pavel parentează pe cel ce pleacă dintre noi*). În cuvinte alese scoate în relief vitejia și viața frumoasă a defunctului. Cu adevărat, — după cum a și zis — moare cui i se stinge viața acasă între perne, în drum, sau lovit, sau atins de o nenorocire, **eroul nu moare**.

La ieșirea din biserică privesc spre casa defunctului și spre institutul „Drăganul”. Cele două flămuri negre stăteau parcă și ele încremenite. N'aveau puterea să fâlfăie ascultând poate, cât de jalnice sunt cântările funebrele la inmormântarea unui suflet drept și temător de Dumnezeu.

La groapă cuvintele de adio ale lui **Ioan Ciordas** directorul „Drăganului”, ne-a mai făcut să plângem cu hohot, și-am lăsat să plutească deasupra mormântului proaspăt liniștea eternă.

„Cu sfinții odihnește Doamne sufletul robului tău!”

Senin.

*) Vom publica într'un nr. viitor acest panegric. — N. Red.

Comunicate oficiale despre mersul războiului.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 5 Ianuarie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: În Galiția ostică și la frontiera Bucovinei trupele noastre luptă cu isbândă. Pe linia dela Basarabia, dușmanul a pornit ieri din nou o ploaie de canoane. Atacurile infanteriste și de astădată au fost direcționate spre Toporouț, lângă frontieră și spre pozițiile noastre spre ost dela Rarancea. În unele locuri dușmanul atacă în opt șire, toate însă se nimicesc cauzându-le mari pierderi. În cele mai grele împrejurări, regimentele croate și din *sudul Ungariei* emulează în rezistență. Atacurile date de Ruși împotriva întăriturilor de pod dela Usciețcol și spre Jaslovite au avut aceeași soartă ca și atacurile în contra Toporouțului. În nord nu s'au dat evenimente de seamă.

Pe frontul italian: Fiind perspectivele mai avantajoase, pe toată linia dela malul mării s'a potențat activitatea artileristică și în ținutul Crnului și la Oslavia a devenit foarte vehementă. Atacul Italianilor direcționat contra tranșeului ocupat de trupele noastre la nord de Dolle, precum și atacul de granate de mână dat spre pozițiile noastre dela nordul muntelui San Michel, le-am respins cu violență. Aviatorii noștri au aruncat bombe deasupra stabilimentelor militare din Ala și Strigna.

Pe frontul sudostic: Nici o schimbare.

Berlin, 5 Ianuarie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: Ici-colo focuri de artilerie și lupte de granate.

Pe frontul oriental și din Balcan: Situația neschimbată.

Budapesta, 6 Ianuarie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: Activitatea din Galiția ostică și dela hotarul Bucovinei a scăzut în cursul zilei de ieri. Pozițiile noastre au fost expuse canonadelor dușmane, infanteria lui însă n'a desvoltat nici o luptă.

Pe restul frontului nici un eveniment de seamă.

Pe frontul italian: Pe linia dela malul mării, focurile dușmane de artilerie au fost violente. Trupele noastre la nord de Dolle au respins mai multe atacuri și și-au menținut pozițiile. Pe teritoriul dela hotarul Tiroliului, în sectoarele dela Riva și Buchenstein s'au dat violente lupte de artilerie.

Pe frontul sudostic: Acțiunea trupelor generalului Kövess direcționat în contra Muntenegrinilor spre nord de Berane și vest de Rozan, înaintează cu isbândă. Pe teritoriul Bocche-di-Cattaro-ului s'au dat violente lupte în cruciate de artilerie. În colo — situația e invariabilă.

Berlin, 6 Ianuarie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: În unele puncte ale liniei de războiu s'au dat vehemente lupte de artilerie. Orașul Lenz este mereu bombardat de canoanele dușmane. Un atac de granate de mână al dușmanului la nord de Le-Mesnil, l'am respins cu ușurință. Atacul unei diviziuni de aeroplane dușmane pornit spre Donai, a rămas fără rezultat. Aviatori germani au împușcat două aparate engleze. Unul dintre ele a fost nimerit de locotenentul Blöcke, care până acuma a reușit să dezarmeze șapte aparate.

Pe frontul oriental: Trupele noastre de recunoaștere înaintate în pădurea din sudul Jacobstadtului, au fost nevoite să se retragă din fața dușmanului preponderant. La Tartorisk am atacat și respins o sentinelă ruscască înaintată.

Pe frontul din Balcani: Nici un eveniment.

Budapesta, 7 Ianuarie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: Pe frontul nordostic ziua de ieri a trecut în relativă liniște, numai lângă Styr s'au dat lupte de ordin trecător. Spre nord dela Tartorisk dușmanul a ocupat un cimitir de unde a fost respins de trupe austriace de Landwehr. Azi dimineață dușmanul și-a reînceput atacurile din Galiția ostică. Trupe din Turchestan au năvălit în zori de zi spre tranșeele noastre la nordost de Bucac, și au reușit să ocupe o mică parte dintr'un tranșeu. Regimentele 16 și 24 de honvezi i-au respins imediat printr'un violent contraatac. Am făcut mulți prizonieri și am luat câteva mitraliere. Din declarația prizonierilor reiese că înainte de atacurile date în contra armatei Pflanzer-Baltin, soldaților ruși li s'a spus că stau în fața unui atac decisiv, dela care depinde grabnica lor năvălire în Carpați. Pierderile dușmane suferite în luptele dela anul nou de pe frontul Basarabiei și lângă Stripa se urcă la 50.000 oameni.

Pe frontul italian: În mai multe puncte s'au continuat luptele de artilerie. La Col di Lana, la Flitsch, la capul de pod dela Gorlita și pe sectoarele de pe litoralul Doberdo au devenit destul de vehemente.

Pe frontul sudostic: Trupele generalului Kövess, după lupte violente au respins Muntenegrinii la Moscovaț (la cotul Tarel), la Grodava (spre nord dela Beran), la vest de Rozal și între Ipek și Plav. Trupele noastre sunt la 10 klm. de Berane.

Berlin, 7 Ianuarie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: Nici un eveniment.

Pe frontul oriental: Din cimitirul ocupat de Ruși ieri la nord de Tartorisk, am respins astăzi noaptea dușmanul.

Pe frontul din Balcani: Situația invariabilă.

Budapesta, 8 Ianuarie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: Luptele din ostul Galiției și de pe hotarul Bucovinei s'au aprins ieri din nou. După cum am mai anunțat, lângă Stripa dușmanul și-a început atacurile din zori de zi. Câteva coloane întărite, scutite de ceață, s'au putut apropia cu asalt până la coloanele noastre. Contraatacul regimentelor Nr. 16 și 24 de honvezi și cel de infanterie Nr. 57 din Galiția centrală au reușit să respingă dușmanul până peste pozițiile noastre. Intre prizonierii luați aici în număr de 720 sunt mai mulți ofițeri și un colonel. Linile noastre de lângă Nistru au fost toată ziua expuse la focuri vehemente de artilerie. Înaintea orelor de amiază, atacurile dușmane de pe linia Basarabiei au fost introduse cu focuri vehemente de artilerie. Au desvoltat desperare sfurtări și aici ca și lângă Toporouț și în contra pozițiilor noastre dela ostul Rarantului. Unele trupe au și reușit să intre în tranșeele noastre, au fost însă respinse de rezervele noastre cu ajutorul unor lupte de mână. Cu această ocazie am făcut prizonieri 200 soldați și un ofițer. La Wolhnia lângă Berestiani am respins trupe rusești de descoperire. Lângă Styr, artileria noastră a nimerit încercarea Rușilor de a recupa cimiterul din nordul Tartoriskului.

Pe frontul italian: Spre capul podului dela Tolmein și spre pozițiile noastre nordice, înceosebi contra tranșeului ocupat nu de mult, Italianii au direcționat atacuri foarte violente. La Oslavia și pe sectoarele de pe litoralul Doberdo deasemenea s'au dat vehemente lupte de artilerie.

Pe frontul sudostic: Nici un eveniment.

Berlin, 8 Ianuarie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: În partea cea mai mare a liniei activitatea de războiu a fost împiedecată din cauza timpului neprielnic. Spre sud de Hartmannsweilerkopf, printr'un atac subit am ocupat un tranșeu francez. Am făcut prizonieri 60 vânători.

Pe frontul oriental și din Balcan: Nici un eveniment de importanță.

ceastă chestie și a declarat că dă răspuns în conțelegere cu ministrul de externe. Această violare brutală a dreptului internațional din partea antantei se adaugă la celelalte nedreptăți săvârșite de la începutul războiului și prezintă chiar o gradăție. Arestarea consulilor pe un teritoriu neutral — a spus primul ministru — e o faptă, care se lovește de regulile fundamentale ale dreptului internațional. Dreptatea e de partea noastră. Ne stă în putere să răspundem corespunzător la această procedură. Răspunsul convenit îl vom da continuând a adăuga noi victorii la cele repute până acum și asigurând biruința finală. Fapta din urmă a antantei e numai o isbucnire neputincioasă a urei sale, a cărei importanță pentru noi dispăre față cu însemnătatea ce o are pentru Grecia. Arestarea consulilor prezintă în primul rând o brutală violare a suveranității grecești.

Guvernul grecesc ia măsuri în modul cel mai corect pentru ca să pună capăt acestei situații, care lovește în suveranitatea ei și ca să creeze o situație în care să poată satisface obligamentelor sale față de statele cu cari trăiește în preținie. Înțelegem situația gravă a Greciei, dar așteptăm de la guvernul grecesc, ca în viitoare desfășurare a evenimentelor să dovedească tot așa o atitudine corespunzătoare, iar noi suntem gata să sprijinim efectiv străduințele Greciei de a-și apăra suveranitatea.

Camera a luat la cunoștință unanim răspunsul primului ministru.

Mercuri după amiază a ținut ședință și camera magnaților, având la ordinea zilei 15 puncte, proiecte votate în camera deputaților. Conte Ioan Hadik l'a interpelat în această ședință pe primul ministru în chestia atacurilor îndreptate împotriva Ungariei din partea austrieților pe chestia pâinei și în chestia problemelor economice.

Primul ministru răspunzând a declarat că în timpul cel mai scurt se va arăta, că pactul cu Austria se va putea încheia sau nu. În ce privește chestia raportului economic al Ungariei cu Germania, azi e greu de vorbit asupra ei deoarece s'ar provoca numai pagube marilor interese dacă s'ar spune ceva, ce ar da prilej la supoziția, că Ungaria n'ar da importanță credinței unor rapoarte economice întinse cu Germania. În tratativele respective rolul principal îl are Al. Wekerle. Pentru rezolvirea marilor probleme economice viitoare lucrările pregătitoare sunt în curs.

Ofensiva împotriva Salonicului — iminentă.

Demersul comun al puterilor centrale. — Trupe engleze și franceze ocupă Cavalla. — Stare de asediu în Salonic. — Arestarea consulilor din Mytilene. — A doua protestare a Greciei împotriva arestărilor. — Represalii în Constantinopol. — Consulii din Salonic au fost puși pe picior liber.

Arad, 10 Ianuarie.

Din sursă diplomatică se asigură că puterile centrale au întreprins în legătură cu iminenta ofensivă împotriva Salonicului un demers comun la Atena în chestia viitoare atitudinii a Greciei. Scopul acestui demers e lămurirea atitudinii Greciei deoparte față de puterile centrale și aliații lor, de altă parte față de împărțita înțelegere. De la răspunsul ce îl dă Grecia la acest demers atârână rezolvirea chestiilor de ordin militar, cari sunt în legătură cu operațiunile pe teritoriul grecesc.

În cercurile competente din Sofia se crede că Grecia nu va da un răspuns, care să fie împotriva intereselor puterilor centrale și ale aliaților acestora. În general se crede că Grecia se află în pragul unor hotărâri de mare importanță.

Știrile primite de statul major francez din Salonic confirmă de asemenea că ofensiva puterilor centrale la granița Macedoniei grecești e iminentă. Din rapoartele aviatorilor reiese că la Monastir, Doiran și Gevgeli se fac mari con-

centrări de trupe și după părerea oșterilor din statul major francez din mișcările trupelor germane, austro-ungare și bulgare se poate concluda că pozițiunile împărțite înțelegeri sunt amenințate de a fi atacate.

Din Milano se anunță că trupele franceze și engleze au ocupat și Cavalla.

Agenția Havas anunță din Salonic, că generalul Sarrail a luat măsuri ca populația să respecte riguros toate dispozițiile cari sunt în legătură cu proclamarea stării de asediu. Motivul acestor măsuri e că aviatorii englezi și francezi au raportat, că la granița greco-bulgară se observă mișcări de trupe și o vie activitate.

După o telegramă din Atena autoritățile militare au arestat pe consulii german și austro-ungar din Mytilene.

Guvernul grec a protestat din nou la Paris și Londra împotriva arestărilor din Salonic. Au fost arestați adevă și mai mulți cetățeni greci și guvernul grec vede în aceasta o gravă călcare în picioare a legilor Greciei.

Guvernul Turciei a aplicat represalii față de împărțita înțelegere pentru arestarea consulilor din Salonic, internând pe funcționarii ambasadelor franceză și engleză, rămași în Constantinopol. În total 10 persoane.

Giornale d'Italia anunță din Atena: Ministrul împărțitei înțelegeri au comunicat guvernului grecesc, că consulii arestați în Salonic au fost puși în libertate.

Noi încercături în Orient.

Împărțita înțelegere împotriva monarhiei chineze. — Japonia caută pretextul unei intervenții armate în China.

Arad, 10 Ianuarie.

Din Stockholm se anunță: Rjeci are informația că ambasadorii statelor ententei, cel rusesc, englez, francez și italian au ținut o consfătuire comună în care au hotărât în înțelegere cu ministrul de externe al Japoniei să adreseze guvernului chinez o notă foarte energică în care să provoace pe Juansikaj să abstea de la ideea titlului de împărat și să-și amâne intențiile de a restabili monarhia.

Ancheta poliției din China a descoperit că șefii revoluționari din China de sud sunt aprovizionati cu arme și muniții din Shanghai. Materialul de războiu a fost trimis în Shanghai din partea Japoniei. Juansikaj a dispus o generală amnestie politică.

Rjeci scrie următoarele: Situația din China e foarte gravă. Două cruciștoare japoneze cari se aflau pe apele chineze au fost chemate de urgență la Vladivostok. Revoluția din China ia pe zi ce merge proporții tot mai largi. China de sud este în stăpânirea revoluționarilor, în China de nord domnește guvernul. Se crede că și partidul monarhist se va alia revoluției și pe lângă Juansikaj nu vor rămâne decât conservatorii.

Fără amestecul ententei nu se va putea restabili ordinea din China, în chipul acesta și planurile ententei sunt influențate de revoluția din China. Cu forță armată va trebui să-și apere interesele din China.

Nu se poate crede în posibilitatea ca ententa să ducă trupe din Europa sau de pe câmpul de luptă din Orient pentru China. Se crede că Japonia va fi rugată să restabilească ordinea. Acesta e motivul pentru care Japonia a atârnat revoluția, și și-a ajuns scopul. Iși va estinde dominațiunea și spre China, ceea ce va provoca intervenție americană.

Războiul european.

Mare consiliu de războiu în Berlin.

Bassel. — Baseler Nachrichten e informat că împăratul german a convocat pe 27 Ianuarie un mare consiliu de războiu, la care va lua parte între alții contele Zeppelin, generalii Hindenburg, Mackensen și Liman van Sanders.

A V-a ofensivă Italiană.

Roma. — Tribuna anunță că după o scurtă pauză se va începe o nouă ofensivă Italiană. În rândurile trupelor Italiane — după cum anunță ziarul Italian — s'au făcut întinse completări și s'au făcut unele modificări și la conducere. A V-a ofensivă Italiană va fi executată în proporții și mai mari decât ofensivele anterioare.

Un apel al legațiunii române din Viena.

Viena. — Legația română din Viena a dat următorul apel către cetățenii României, cari se află de prezent pe teritoriul monarhiei: Arestarea contingentului 1918 va avea loc din 24 Ianuarie până în 2 Februarie. Conform acestei dispoziții toți aceia cari s'au născut în anul 1896, precum și acei cari au fost până acum scutiți de la serviciu militar din cauză de boală sau pentru că fratele lor e înrolat, au să se prezinte în zilele amintite în fața comisiei deasantare, întrucât se află pe teritoriul monarhiei și nu s'au putut întoarce în România.

Obligațiunea serviciului militar în Anglia.

Rotterdam. — Ieri s'a votat în Cameră legea referitoare la serviciul militar obligator cu o majoritate de 298 voturi. 403 deputați au fost pe lângă, iar 105 împotriva proiectului.

Amsterdam. — Din Londra se anunță: Membrii aparținători partidului muncitorilor, ministrul de culte Henderson, secretarii de stat Brace și Robert au demisionat.

Londra. — În congresul național al muncitorilor convocat pentru dezbateră serviciului militar obligator, deputatul Hodge a făcut propunerea ca deputații partidului muncitorilor din cameră să voteze în toată libertatea și fără vre-o dispoziție luată de partid.

Asociațiile muncitorilor din cercul Clydo au decis pe lângă sprijinirea proiectului de lege. Reprezentanții muncitorilor au fost incredințați să lucreze în liberă voie.

Londra. — Prim-ministrul Asquith a declarat, că comisunile de recrutare își vor începe activitatea la 10 Ianuarie.

Essad Pașa și Italianii.

Berna. — „Gazetta di Venecia” crede că debarcarea trupelor Italiane la Valona și Durazzo au înduplecat pe Essad-pașa să-și lege nădejdiile de soarta aliaților, sperând că trupele Italiane vor sprijini independența Albaniei. Încă înainte debarcării trupelor Italiane, toți locuitorii străini din Durazzo au fost repatriați.

Armata lui Stepanovici în Albania.

Berna. — O telegramă din Atena anunță că generalul Stepanovici a sosit în Albania cu o armată de 64.000 soldați. Aceste detașamente ale armatei sârbești se afirmă că și-au păstrat complectele rechiziționări.

Garibaldiștii vor merge în Balcani.

Lugano. — „Informazione” anunță că colonelul Pepino Garibaldi împreună cu fratele său Ezio au sosit la Paris, pentru ca să treacă în revistă corpul internațional de armată, compus acolo cu misiunea să fie trimis în Balcani.

Convențiile Italo-greacă.

Roma. — Agenția Stefani anunță că Italia s'a îndatorat față de Grecia că trupele Italiane vor rămâne pe linia Valonei iar dacă Epirul încă va fi tras în zona de războiu și se va construi comunicație între Salonic și Valona, Grecia va fi recompensată din partea ententei chiar și în cazul când nu trupele Italiane vor opera de către Epir.

Incidentul româno-bulgar.

Un incident între grănicerii români și bulgari.
Giurgiu, 1 Ianuarie n.

Ieri dimineață, o șalupă bulgărească pentru a observa unele lucrări ce se făceau pe malul românesc în dreptul punctului Flămânda, se apropia de mal, — făcându-se că sondează apa, în timp ce unii ofițeri se uitau cu benocurile.

Grănicerii dela acel pichet somează șalupa să tragă la mal; aceasta, în loc să se supună somărilor regulamentare, caută să se refugieze în larg. Grănicerii noștri au tras mai multe focuri de pușcă în aer, lăsând apoi șalupa să se depărteze în voe.

După amezai la ora 3, aceiași grăniceri văd venind dinspre malul bulgăresc o barcă cu un steag alb ridicat; apropiindu-se de malul românesc, debarcă din ea un ofițer bulgar din infanterie, un sergent și șase soldați din marină. Ofițerul avea revolver și sabia, ceilalți desarmați. Prezentându-se șefului de pichet îi spune că au venit să întrebe dacă de dimineață s'au tras mai multe focuri de pușcă de pe malul românesc, căci gloanțele au căzut tocmai pe câmpul de instrucție al soldaților bulgari din regimentul 5 din Rușciuk ce se găsește cantonat în acel loc. Cerând să vorbească și cu comandantul de grăniceri.

Șeful pichetului de grăniceri face cunoscut la telefon locotenentului Ionescu, comandantul grănicerilor de pe această linie, cele întâmplate. Acesta dă ordin grănicerilor să fie arstați vizitatorii bulgari, făcând cunoscut, garnizoanei locale și autorităților superioare.

Autoritățile superioare au orânduit o anchetă compusă din d. colonel Măldărescu și Rosetti dela statul major, prefectului județului d. D. Luca, d. general Sutescu, comandantul garnizoanei și căpitanul Bărbulescu.

Cu un automobil d. căpitan Bărbulescu a adus la prefectură pe locotenentul bulgar, din rezervă și de profesie avocat din Rușciuk, numindu-se Ivan Sotir Ivanoff, și pe sergent; ambii știu perfect românește. Sodații, au fost aduși seara cu trenul prin Comana.

Ancheta s'a făcut la prefectură și s'a stabilit că ofițerul a trecut Dunărea pe malul românesc numai să roage autoritățile militare din acel punct că dacă fac tragere să nu mai îndrepte gloanțele spre Bulgaria căci e posibil să se întâmple vre-un accident și în această privință ei, militarii bulgari, au ordine severe și precise să evite orice incident cu România. Despre atacul grănicerilor noștri asupra șalupii bulgare spuneau că nu au nici o cunoștință.

Ancheta a durat până la ora 11 noaptea, după care oaspeții bulgari, au fost dați în primăria dlui căpitan Bărbulescu, care i-a ospătat și găzduit pe fiecare după rang iar astăzi de dimineață i-a condus la Ramadan trecându-i Dunărea cu vaporul românesc la Rușciuk.
Și astfel acest incident s'a închis.

S.

INFORMAȚIUNI

Arad, 10 Ianuarie 1916.

— Din cauza marelui abundențe de material pentru ziar am fost siliți să suprimăm din numărul nostru de astăzi un bogat material important.

Distincții binemeritate. Cetim în „Unirea” din Blaj: Aflăm din Oradea-mare că la propunerea Ilustr. Sale episcopului Dr. Demetriu Radu, M. S. s'a îndurat a numi canonici onorari pe Ioan Ghent protopopul Orăzii-mari și pe Alexandru Ghera, administratorul domeniului episcopesc. Simțim o deosebită bucurie, când vedem încoronate de recunoștința celor mai mari, străduințe alor doi oameni, ale căror vrednicii au trecut peste marginile diecezei lor. Protopopul Ghent autorul celor mai bune și mai reslăbite cărți de rugăciuni, a volumului de administrație bisericască și traducătorul predicilor lui Masillon, e cunoscut, ca bărbat vrednic, român bun și preot distins și apreciat în toate părțile. Iar Alexandru Ghera, care a condus și

administrat cu multă iscusință averile episcopiei de Orade, și-a câștigat merite neperitoare. De aceea îi felicităm și noi cu toată căldura, dorindu-le dela Dumnezeu mulți ani cu bine!

Consiliul comun de miniștri. Din Viena se anunță cu datul de 8 Ianuarie: Primministrul contele Ștefan Tisza a sosit Vineri dimineața la Viena. În casa ungară din Bankgasse unde a tras, a primit vizita ministrului a latere, a baronului Ervin Rosner. După aceea a avut o constătuire cu ministrul comu. al afacerilor externe baronul Ștefan Burian, iar în urmă a fost primit în audiență la regele în palatul din Schönbrunn.

În aceiași zi s'a ținut un consiliu de miniștri sub presidenția baronului Burian la care au luat parte primministrul contele Ștefan Tisza și contele Stürgkh, ministrul de război Krobatin și ministrul de finanțe Körber. În consiliul de miniștri s'au desbătut afaceri politice, economice și altele la ordinea zilei.

După cum se anunță din Viena, la consiliul de miniștri a luat parte și șeful statului major generalul Conrad de Hötzendort.

Dăruire. Domnișoara Mărioara Madincea, Lugoj, a trimis 5 cor. pentru fondul ziarștilor români.

D. Ion Mităr din Homocliod, a trimis 10 cor. pentru soldații români invalizi și 10 cor. pentru orfanii soldaților români căzuți pe câmpul de luptă.

Dna Maria Vălean și d. Ion Vălean, inv. în Felsőkarácsonfalva au trimis 2 cor. pentru fondul ziarștilor români.

D. I. Corbu, Bistrița, a trimis 5 cor. pentru cărți pe seama soldaților români răniți.

D. Eva Bojinca Stanca, Ticvaniu-mare, a trimis 4 cor. pentru cărți de rugăciuni pe seama soldaților români răniți.

Familia N. Băilă din Sebeșul-săsesc, a trimis 10 cor. pentru orfanii soldaților români căzuți pe câmpul de luptă în loc de cunună pe mormântul micului Mircea I. Popa, fiul dlui notar I. Popa din Loman.

D. Ioan Albon, Sebeșul-săsesc, a trimis 5 cor. pentru răniții români, ca răscumpărare a felicitărilor de anul nou.

D. Alex. S. Munteanu din Ofenbaia, a trimis 5 cor. pentru invalizii români, ca răscumpărare a felicitărilor de anul nou.

Domni Dr. Corneliu Hominca, consilier sup. la adm. fond. rel. gr.-or. și Aurel Turcan, deputat din Vatra Dornei au trimis 10—10 cor. pentru soldații români invalizi ca răscumpărare a felicitărilor de sărbători și de anul nou.

Cu ocaziunea sosirii sf. sărbători ale Nașterii Domnului nostru Isus Christos d. Teodor Vászrhelyi învățător în Bihardioszeg și soția Aurelia au trimis frumoasa sumă de 120 cor. pentru fondul văduvelor și orfanilor români ai celor căzuți pe câmpul de luptă. La această sumă au contribuit următorii credincioși ai parohiei noastre române de aci și anume: D. Teodor Vászrhelyi și soția Aurelia 100 cor., P. Crișan 2 cor., Ioan Părv 2 cor., Ioan Crișan 2 cor., Gavril Părv 2 cor., Iosif Cardoso 2 cor., Gavril Molnar 2 cor., George Robos 2 cor., Gavril Coman 2 cor., Ioan Crișan iun. 2 cor., Petru Coman 2 cor. — Total 120 cor.

Mari mulțumiri!

Un dar al contelui Stürgkh. Comitetul de caritate al Coloniei române din Viena își îndeplinește plăcuta datorință de a exprima cele mai calde mulțumiri pentru darul de 3000 coroane cu care d. primministrul austriac contele Stürgkh a binevoit a contribui din nou la fondul nostru. Ajutorul până azi acordat din partea Exc. Sale face 9100 coroane. Pentru comitet: Dr. V. Roșca președinte, Al. S. Iorga secretar.

Daruri. În numele răniților din cele două spitale de sub conducerea mea, dela Seminar și Alumneu, rog Reunirea femeilor române din Arad și provincie să primească pentru frumosul dar de sărbători de 100 cor. adânc simțite mele mulțumite. — Arad, 10 Ianuarie 1916. — Livia Dr. Vulă.

Ultima oră.

OFENSIVĂ GENERALĂ ÎMPOTRIVA MUNTENEGRULUI.

Budapesta. — Se comunică dela cartierul presei: După ce am respins pe Muntenegrii din Sandjac, i-am alungat din partea sudică a Bosniei și le-am tăiat retragerea spre mare, acum ofensiva noastră se continuă împotriva internului Muntenegrului. De câteva zile puterica noastră artilerie e în plină activitate. Infanteria noastră amenință Muntenegrul nu numai dinspre nord și nordost, ci ea pas de pas luptă pentru ocuparea muntelui Lovcen, care este obiectul oricărei tendințe de acțiune pe uscat pornind din Cattaro. În prezent larna este foarte mult favorabilă acțiunii noastre, care în alte vremuri în lipsa de apă din regiunea Carstului ar fi fost cea mai mare temeritate. Afară de aceasta preponderanța numerică și organizarea mai bună a forțelor noastre este indiscutabilă. Cu toate acestea piedecile naturale ce avem de întâmpinat sunt foarte mari.

RETRAGEREA ENGLEZILOR DELA SED-IL-BAHR.

Berlin. — „Vossische Zeitung” anunță din Constantinopol că, după opinia cercușilor oficiale de acolo, întreaga activitate desfășurată actualmente de Englezii la Sed-il-Bahr n'are alt scop, decât să mascheze retragerea ce se începe.

Budapesta. — A. T. U. — Se anunță din Constantinopol: Azi noapte după o luptă violentă care le-a adus mari pierderi, Englezii au evacuat complet Sed-il-Bahr. N'a mai rămas aci nici un singur om.

LA SALONIC SE AȘTEAPTĂ SOSIREA A 300 MII ENGLEZI.

Atena. — La Salonic continuă să sosească noui trupe franceze. Împătrita înțelegere proiectează că Italienii să înalțeze dinspre Albania, iar Francezii să apere Salonicul până când Anglia va putea arunca aci o armată de 300,000 oameni.

LUPTE INTENSIVE LA FRONTIERA BUCOVINEI.

București. — Rușii atribuie mare importanță luptelor ce se dau în Bucovina. Ei și-au fortificat într'un mod extraordinar pozițiile lor de acolo. În zilele din urmă Rușii au făcut o enormă risipă de munițiuni.

București. — Începând de Mercuri pe frontul Noua-Suliță—Boian—Tureni se dau lupte intensive foarte violente.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Convocator

la adunarea generală a Reuniunii I. de înmormântare a locuitorilor gr. or. din Besztercze, ce se va ținea Duminecă în 23 a lunei c. la 11 ore a. m., în capela parohiei române gr. or.; iar la caz de nereprezentare a membrilor în numărul corăspunzător § ului 27 din Statute — în 30 a lunei c. st. n. tot la 11 ore a. m., în localul amintit — cu următorul program:

1. Deschiderea adunării generale prin prezidiul ordinar.
2. Raportul biroului despre activitatea direcțiunii din anul 1915.
3. Raportul cassarului, despre starea casei și în legătură cu aceasta, raportul comisiei cenzurătoare — cu propunerile făcute de ea referitor la darea absoluturului ofițierilor și remunerațiunea lor.
4. Propuneri și interpelări.
5. Închiderea adunării.

Din ședința direcțiunii ținută la 2 Ian. 1916.

Bistrița, la 2 Ianuarie 1916.

Dr. V. Pahone,
director.

(Le 2589—1)

TELEFON
NRUL. 750.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

TELEFON
NRUL. 750.

„CONCORDIA”

: SOCIETATE PE ACȚII. :

ARAD

STRADA ZRINYI. NRUL. 1/a.

Filnd aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tălat și mașini de vărsat clișee, precum și cu cele mai moderne litere primește spre executare tot felul de opuri, reviste, fol, placate, registre, tipăriți pentru bănci și societăți, precum și tipăriți advocațiale, invitări de logodnă, cununle și pentru petreceri. Anunțuri funebrale se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări în această branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

Executare
promptă. :

Prețuri :
moderate :